

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שמות

"ותחיין את הילדים" (א, יז)

בתחילת המלחמה העולמית הראשונה שבין רוסיה לגרמניה, למד בישיבתו של החפץ חיים בחור מגרמניה, בשם אפרים לייבוויץ.

בלש מסויים שרצה להראות הצלחתו בריגול, התיידד עם תלמידי הישיבה, וכשנודע לו על אזרחותו הגרמנית של אותו בחור, מצא הזדמנות להכניס בכיסו תוכנית של מבצר קובנה.

באותו לילה הקיפו אנשי

צבא רוסיה את

אכסנייתו של

התלמיד ומצאו

בכיסו את

התוכנית...

מיד אסרו אותו,

וכל מנהלי

הישיבה והחפץ

חיים בראשם,

עמדו תחת חשד

של מעורבים

באותו עסק ריגול.

לתלמיד היה צפוי

עונש מוות.

החפץ חיים לא

התחשב בזה

שהתערבותו

לטובת הבחור

עלול לעורר

חשדות רציניים,

הוא התמסר בכל

נפשו להצילו.

הוא נסע בעצמו

לפטרבורג להשפיע על עורך דין ידוע שיקבל עליו לטפל במשפט, כי שום עורך דין לא הסכים להתערב בעסק מסוכן כזה.

כשהתקיים המשפט בשנת תרע"ז נגד הבחור, הופיעו בבית המשפט, החפץ חיים וחתנו רבי צבי לוינסון זצ"ל, וכן הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, והעידו שהם בטוחים שהוא חף מפשע.

הנאשם נידון לבסוף לעשר שנות עבודת פרך. כששמע הח"ח את פסק הדין, הודה להשי"ת שהצילו מעונש מות,

ובאשר לעשר שנות המאסר צחק ואמר: "שוטים שכאלה! וכי יודעים הם השלטונות שיחזיקו מעמד אף עשרה

חודשים? וכי הם בטוחים אף בעשרה שבועות?" ואמנם לאחר חודשיים, בכ"ב אדר תרע"ז, התחוללה המהפכה ברוסיה ומיגרו את הקיסר מכסאו, והנאשם שוחרר מכלאו.

"ותיראן המיילדות את האלוקים" (א, יז)

תלמידו של ה"חפץ חיים" שנתמנה כרב באחת מהעיירות הקטנות בליטא, פנה לרבו וטען שהוא מעוניין לעזוב את הרבנות, לטענתו

העול רב מדי והוא

אינו מצליח לתקן

את כל הטעון

תיקון, המכשלות

רבות והוא מפחד

שהקולר יהא תלוי

בצווארו.

החפץ חיים

בתגובה פתח

חומש, הראה לו

את הציווי של

פרעה למיילדות,

ואת העובדה

שהתורה מציינת

שהן נותרו

במשרתן ולא עשו

כדברי פרעה.

לכאורה, שאל

ה"חפץ חיים", מה

להן ולצרה זו?

יכלו להתפטר

ממשרתן, לחפש

להן פרנסה אחרת

"מודה אני לפניך"
בעל הצמח צדק ספר על יהודי אחד, חסיד של בעל התניא, שהיה איש עסקים מכבד ועסוק. בכל ימות השבוע היה עוסק בסחורה, נפגש עם אנשים, מתמקח, מתוכח, חותם עסקאות וסוגר חוזים... בסוף השבוע, היה מתישב עם דפי החשבון, מסכם לעצמו את ההוצאות, ההכנסות, ההפסדים, העסקאות והרווחים שהיו באותו שבוע - ולמטה, בשורת הסכום, היה כותב:
סך הכל: אין עוד מלבדו!
המסר הוא ברור וחד... בכל ערב, כאשר אנחנו נגשים למעמד "בידך אפקיד רוחי", אמונתנו רבה במלך חי וקים המחזיר נשמות לפגרים מתים, שיחזיר את נשמתנו בחמלה רבה. כל זה לאחר יום שהיה עמוס ברצונות, במחשבות, בחשבונות, בהעלבויות, ברווחים, בצמצומים, בכל כף הרבה רגשות ועשייה - אבל בסופו של יום, בסך הכל, אין עוד מלבדו! הכל זה - הוא!
"ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב" (או"ח א, א)

(נקודות של אור - ספינקא)

והיו יוצאות ידי חובתן כלפי שמיא. אלא שמכאן רואים שכאשר יהודי נושא באחריות כלשהי כלפי הציבור, אין הוא יכול להיפטר ממנה כל עוד שאין מי שיחליף אותו בצורה טובה יותר. שכן המיילדות שחששו שאלו שתבאנה תחיהן תיאלצנה לקיים את הגזירה, החליטו למסור עצמן ואפילו למיתה, ובלבד שכל עוד יכולות הן, לא יהיה מצב שתקוים גזירת פרעה...

"ותיראן המיילדות את האלוקים" (א, יז)

האלוקים" (א, יז)

בכל בוקר, כשפנה רבנו מרן

פוסק הדור הגאון רבי משה

פיינשטיין זצ"ל לביתו לאחר

תפלת שחרית, היה עוצר ליד

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש

רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שמות

בשנותיו האחרונות היגר לאמריקה, בה כיהן כראש ישיבת 'תורה ודעת' (ובה כנראה אירע המעשה שלפנינו). באחד הימים השתוללה סופת שלגים חזקה, בחורי הישיבה שמדי לילה הלכו ללון כל אחד במקום אחר, לא הגיעו בבוקר לשיעור לבד מארבעה תלמידים. רבי שלמה התיישב על מקומו הקבוע והחל במסירת השיעור לארבעת התלמידים ללא שום שינוי. בתום השיעור שאל אחד התלמידים את ראש הישיבה: "מדוע הרב מסר שיעור לארבעה בחורים בודדים? האם כדאי להתאמץ כל כך עבורנו?" השיב לו רבי שלמה: "מול עיניי לא ניצבים ארבעה תלמידים בלבד. אלא הם וכל הדורות שיצאו מהם. נו, אמור נא אתה - כדאי למסור שיעור במאמץ ועיון עבור אלפי יהודים!?" (במחשבה תחילה)

פתח המספרה ומקדם פני בעליה בברכה: "שלום, מר הרברט, בוקר טוב!"
"בוקר טוב לך, רבי", היה משיב הספר.
זה כבר הפך לדבר שבשגרה, ועם זאת האיר את יומו. ניכר היה שהרב הקשיש מברך מכל הלב, מאחל כל טוב. הלקוחות היהודים נרעשים כל כך כשהוא עוצר ומברך. קמים ממקומם ביראת כבוד, אינם מפסיקים להתפעל ולהדגיש בפניו לאיזה כבוד זכה כשהרב הגדול בעולם, כהגדרתם, עוצר מדי יום ביומו לומר לו שלום!
כל יום, חוץ משבת קדש. בשבת עובר הרב, עטוף בטליתו, על פני המספרה הפתוחה ומתעלם כליל מבעליה, העושה שבתו חל רחמנא ליצלן.
למחרת השבת שוב עצר, וברך במאור פנים. מלוהו תמה: "מדוע טורח הוא לברכו לשלום בכל יום, מה עוד שהוא מחלל שבת!"

"ותעל שוועתם אל האלוקים" (ב, כב)

במוצאי יום הכפורים היו בני החבורה הקדושה באים לפני רבם החוזה הקדוש מלובלין שעיניו צופיות בשמים ובארץ, והיה מגלה להם מה נגזר עליהם לשנה זו. הרבי רבי בונים

"קְדָשָׁא בְּרִיךְ הִיא וְיִשְׂרָאֵל חַד הוּא" (זוה"ק פ' אמור, דף צ"ג)

כְּאֲשֶׁר אָדָם מְבַגֵּר נִפְגַּע מִמִּישָׁהוּ, סְבִיר שְׂיִזְכֹּר אֶת הַפְּגִיעָה לְעַד. שְׁנַיִם יַעֲבֹרוּ, דוֹרוֹת יִנְלָדוּ - וְהַפְּגִיעָה תִּשְׂאֵר בְּעֶצְמָתָהּ, הָעֶלְבֹן הַצּוֹרֵב לֹא יִמְחָק! הַפּוֹגַע, יֵאָלֵץ לְעַבֵּר מִסַּע אֶרֶץ וּמִפְתָּל וְיִקָּר - עַד שֶׁהָאִישׁ יוֹאִיל בְּטוֹבוֹ לְמַחֵק הַכֹּל וְלִשְׁכַּח. אֲבָל בְּשִׁילֵד צְעִיר נִפְגַּע? הַסְּפוֹר שׁוֹנָה לְחֻלוּטִין... חֲטִיף אַחֵר, מְלֵה טוֹבָה אַחַת - וְהוּא מִתְּפִיִּס... הַכִּיצֵד? אִיךָ זֶה קוֹרֵה? מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין הָאִישׁ הַמְּבַגֵּר לְיֵלֵד הַקֶּטָן? הָאֵם הַפְּגִיעָה חֲלָשָׁה יוֹתֵר?! הָאֵם הַנֶּפֶשׁ חֲסִינָה יוֹתֵר בְּגִיל צְעִיר?!

ענהו רבנו: "הקושיא האחת מתרצת בחברתה. המחאה לא תעזר. ברכת השלום, אולי כן... וכעבור זמן עבר רבנו בשבת על פני המספרה, והיא סגורה! שלט הודיע על סגירתה בשבתות ובחגי ישראל! למחרת השבת עצר כדרכו לברך

לשלום, והספר אמר: "רבי, המספרה סגורה בשבתות!" "תבורך בני, ראיתי גם ראיתי, השבת היא מקור הברכה!" "היודע הרבי מדוע? בגלל ברכת השלום שלו! בכל השבוע ברך, ובשבת... בשבת התעלם... ואני רוצה ברכה גם בשבת..." "תבורך, בני. השבת עצמה מברכת אותך. שיהיה לך יום טוב..." (והאיש משה)

מפשיסחא זצ"ל עשה חיל במסחר העצום בדאנציג, ובבואו לפני המלך הודיעו החוזה הקדוש שנגזר עליו שיפסיד השנה כל ממונו. סבר, וקבל דין שמים באהבה. באותה שנה חלו בני ביתו, חסכוניותו הסתכמו באלף וחמש מאות רובלים, הון רב באותם ימים, ואת כולם כילה בהוצאות רפואתם. מחמת חובת ההשתדלות נסע לעסוק בפרנסתו. התאכסן בבית המלון בו היה רגיל לשהות. ברוב שעות היום התבודד ועסק בתורה ובעבודת ה', ומפעם לפעם יצא למקום המסחר, אולי יזמן לו ה' איזו עסקה או תיווך, ולא הופתע כששב בידים ריקות, כמבוטח. ישב בחדרו ולמד, ובעל האכסניה נקש על דלתו. שאל במה יסעד צהרים, בתבשיל זה או אחר, והודיעו

"ויפן כה וכה וירא כי אין איש" (ב, יב)

כי אין איש - שאין איש עתיד לצאת ממנו שיתגייר" (רש"י). מתלמידיו המובחרים של הגאון רבי ברוך בער מקמניץ היה הגאון רבי שלמה היימן.

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שמות

אסכים אם תשלם גם את דמי האכסניה".
הסכימה גם לכך, וה' שלח ברכה מרובה בעסקיו, תיווך
לה עסקאות בסכומי עתק ועשו הון רב, ובתוך זמן קצר
חזר לעושרו ואף מעבר לכך.
כשהגיע ללובלין, אך פתח את הדלת, אמר לו החוזה
הקדוש: "אמת שכך נגזר עליך, אבל על דמעות לא דברנו...
שוועה מעומק הלב, זעקה ודמעות, מעוררים רחמים
בדין!
(מקרבן לתורה)

"מי שם פה לאדם" (ד, יא)

האברך שראה את הילד מעתיק פרטים מלוח המודעות
לפנקסו, חיך בשעשוע.

תהה מעט מה מבקש הילד: האם הוא קונה או מוכר דירה? שמא הוא מחפש ביביסיטר? או אפשר שרצונו להשתתף בקורס כלשהו? הוא ניגש אליו ושאל בעדינות לפשר מעשיו. הילד הצביע על הפנקס וגמגם - לא ממבוכה, אלא כצורת דיבורו השגרתית: "אני

מעתיק שמות לתפילה שאני רואה בבתי מדרשות ובלוחות המודעות ושומר בכיסי".
האברך זקף גבה תוהה: "לשמור שמות לתפילה בכיס?!"
אם אינך מתפלל עליהם - מדוע לשמור? זוהי סגולה חדשה להצלחה", קרץ האברך לילד בחיבה, "לשמור שמות לתפילה בכיס?"
"לא", גמגם הילד. "אני מתקשה בדיבור כמו שאתה יכול לשמוע."

לפעמים הילדים שלא מכירים אותי מספיק מעליבים אותי על כך. שמעתי בשם גדולי ישראל שזו מעלה גדולה להיות מ'הנעלבים ואינם עולבים'. עוד שמעתי שזו סגולה גדולה להתפלל על הזקוקים

שחובו כבר הגיע לעשרים וחמשה רובלים. אינו דוחק בו חלילה לשלם. נאמן הוא. גם עשיר וגם ישר דרך, טוב לשמים ולבריות, ירבו כמותו.
בעל האכסניה יצא, והרבי רבי בונים פרץ בבכי נסער: "רבונו של עולם, זה - לא!"
אמר: "רבונו של עולם, כשהתבררתי שאאבד כל רכושי לא התמרמרת. אם זה רצונך, אקבלו באהבה. הכל שלך, אתה נתת ואתה לוקח, יהי שמך הגדול מברך.
כשבני ביתי חלו והוצאתי כל כספי לרפואתם, לא התמרמרת.

נותרתי חסר כל, וקבלתי דינך באהבה נסעתי לכאן, לקיים מצות ההשתדלות. לא עלתה בידי, לא התמרמרת.

אבל אם בעל האכסניה

הזכיר חובו, ואמר שהוא סומך עלי משום שאני ירא שמים - הרי אם לא אשלם יגרם על ידי חלול השם חלילה - רבונו של עולם, זה - לא!"

קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע. הגיע שליח מטעם הגבירה תמר'ל והציע שיהיה סוכנה תמורת ששה רובלים בשבוע, משכורת מופלגת.

אמר לנפשו: הלא נגזר שאפסיד כל

רכושי, ומהיכן הצעה זו. אין זאת אלא שתפילתי התקבלה - אם כן, תפעל עד הסוף! השיב לשליח: "לך ואמור לה, שבנוסף דורש אני שותפות ברווחי העסקים שאתווןך!"
שמעה וכעסה, ובצדק: גם משכורת הגונה וגם חלוקת הרווח?!

לא ענתה להצעה הנועזת. אבל הרבי רבי בונים לא היה מודאג. הוא ידע שתפלתו התקבלה, והגה בלב שקט בתורה.

בינתיים ראתה הגבירה שעסקיה אינם מתקדמים, והבינה שזקוקה היא למבינותו. כבשה גאוותה ושלחה להודיע על הסכמתה. אמר הרבי רבי בונים: "עתה עלה המחיר,

ממש לא. ההבדל ביניהם נעוץ בדבר אחד: מה אני מחפש כאן בעולם, צדק או חבור?
האדם המבגד, בדרך כלל, הוא שוחר צדק! הוא חיב לקבל מענה, לקבל את ההתנצלות הפנה והעצומה... כפי גדל הפגיעה! כי אם לא, אין כאן צדק! ועל הצדק, הוא לא מוכן לוותר...
לעמיתו, הילד הצעיר, בדרך כלל, למרות שיתכן וגם הוא רוצה את הצדק, הוא רוצה ומעדיף יותר חבור! עדיף לו לוותר על הצדק, הוא רוצה חבור לעולם, להורים, לחברים! ולכן, גם אם הוא יאלץ להעלים עין מהצדק, גם אם לא יפסידו אותו כמו שבאמת מגיע לו - זה שונה לו! כי על החבור, הוא לא מוכן לוותר...
את השאלה הזו בדיוק, אנו אמורים לשאל את עצמנו: מה אנחנו מעדיפים, צדק או חבור?

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שמות

מעצמו", וגם "וראך", וכמו כן "ושמח בלבו" שלא יהיה אחד בפה ואחד בלב... וא"כ, מובן למה זכה לחושן המשפט על לבו, כי על ידי שהיה תוכו כבדו, זכה גם לחושן המשפט ואורים ותומים שמגלים צפונות - מידה כנגד מידה!...

(פנינים)

"עתה תראה אשר אעשה" (ו, א)

בסיום מלחמת ששת הימים, יום הנצחון על צבאות מדינות ערב, נשא הגר"ע יוסף זצ"ל דברי חיזוק והודאה על הנסים הגדולים שנעשו לישראל, ובתוך דבריו סיפר ואמר (כפי שנמצא בכתב יד קדשו): חייל יהודי שבא מסיני לאחר המלחמה, ברך ברכת הגומל בדמעות שלישי.

כשנשאל על מה הוא מברך, סיפר ואמר: "בהיותנו בשדה

הקרב, פגע פגז מצרי

פגיעה ישירה בטנק

שלנו, והטנק החל

בוער באש.

ניסינו להמלט

ממנו החוצה, אך

הדלת של הטנק

התעקמה מעצמת

הפיצוץ ואי אפשר

היה לפתחה...

נותרנו לכודים

בטנק הבווער!

"בלית ברירה

קראנו, חברי ואני,

קריאת שמע

בדמעות ובקול

נשבר, וכבר

התכוננו לגרוע

מכל!

"והנה, להפתעתנו

פגז נוסף פגיעה

ישירה בדיוק בדלת הטנק, וכך נפער פתח בעבורנו!

מיד קפצנו מן הטנק הבווער דרך החור השמימי, ונפשנו

היתה לשלל".

בזה פרש מרן זצ"ל את מה שאומרים בהגדה של פסח:

"והקדוש ברוך הוא מצילנו - מידם" - מידם של הגויים,

שדוקא על ידי פעולותיהם להרע לנו - מזה תצמח

הישועה לישראל.

(אוצרותינו)

א אט שבת

לישועה דווקא בשעה שאדם נעלב ושותק. "בפעמים הראשונות", המשיך הילד לגמגם, "נעלבתי ובכיתי מאוד למה השם עשה אותי מגמגם. אולם מאז ששמעתי את הסגולה להתפלל בשעה הזו, מצאתי את תפקידי בעולם: אני אוסף שמות לתפילה בכל מקום שאני רואה, ובכל פעם שמעליבים אותי אני מוציא את הפנקס בשקט ומתפלל על כל מי שזקוק לישועה.

אני מקווה שאמלא את התפקיד שלי בשלמות", סיים בתום ילדותי טהור...

"הלא אהרון אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה יוצא לקראתך וראך ושמח

בלבו" (ד, יד)

במדרש מובא: על ידי

וראך ושמח בלבו,

זכה לחושן המשפט

על לבו.

נשאלת השאלה,

איזה שכר מידה

כנגד מידה יש כאן

בהבאת מתנה זו

של חושן המשפט

לאהרון?

שאלה זו שאל

הגה"ק בעל החתם

סופר זי"ע בעת

בואו לפרעשבורג

לראשונה כאשר

נבחר להיות שם

לרב המקום ויצאו

לקראתו חשובי

העיר ות"ח

בראשם. ותירץ:

הנה דרך העולם

הוא, בעת בואו של רב חדש לעיר, יוצאים לפניו כל בני

הקהילה ומכבדים אותו כראוי, אך כמו בכל מקום תמיד

ישנם את המתנגדים שהם מתחלקים לשלושה קבוצות

אנשים: האחת - שאין יוצאים לקראתו כלל בבואו,

ומגלים שנאתם בגלוי... השנייה - שיוצאים לקראתו, אך

מצניעים קנאתם ושנאתם, ועומדים הם בקצה המחנה,

ולא ידברו איתו ולא יראו פניו. ואילו השלישית - אנשי

מרמה המראים לפניו כאוהבים ומקבלים אותו בדברים

ובסבר פנים אבל אין תוכם כברים, ובקרבים ישנאוהו.

הבטיח הקב"ה למשה, שאצל אהרון לא יהיה אף אחד

משלושה דברים הללו,

אלא הוא יצא לקראתך